

Олександр Степанович Твердохліб,
канд. наук з держ. упр., доцент кафедри інформаційної політики та цифрових технологій,
Національна академія державного управління при Президентові України (м. Київ, Україна)

ЕКОЛОГІЯ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ОДИН З ПРІОРИТЕТІВ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Стаття присвячена дослідженню поняття екології інформації як одного з пріоритетів державної інформаційної політики, яка на сьогодні є складно структурованим та багатоаспектним напрямом публічної політики України. На підставі проведеного дослідження сформовано загальне бачення цього феномена як міждисциплінарного підходу щодо специфіки впливу інформації на соціальні системи та соціальні інститути в сучасних умовах розвитку суспільства. Автором доведено важливість та нагальність запровадження відповідних заходів, а також наголошено на недостатності напрацювань в цьому напрямку у вітчизняному науковому дискурсі. Охарактеризовано підходи зарубіжних дослідників до розуміння й трактування цього явища, а також зазначено перспективні напрями запровадження елементів екології інформації в сучасну практику державного управління України.

Ключові слова: інформація, державна інформаційна політика, державне управління інформаційною сферою, публічна політика, екологія інформації, інформаційне суспільство.

DOI: 10.21272/mmi.2018.1-28

Постановка проблеми в загальному вигляді. У сучасному глобалізованому світі, відмінною ознакою якого є постійні трансформаційні й оптимізаційні перетворення, за норму вважаються процеси сприймання, перероблення та відтворення величезних масивів інформації, що сьогодні є невід'ємними характеристиками та атрибутивними ознаками життєдіяльності окремо взятої особи, суспільних груп, держав та їхніх об'єднань. Людьми, яке на сьогодні усвідомило й сприйняло ці суспільні виклики, адаптувалося до швидкозмінних умов та навчилося адекватно реагувати, релевантно функціонувати і стабільно розвиватися, може по праву вважатися інформаційним. Нині глобальне інформаційне середовище створює підґрунтя та забезпечує можливість доступу до даних, інформації та знань у будь-який час та у будь-якому місці, що, своєю чергою, спричинює появу низки проблемних питань як технічного, так і гуманітарного характеру. Саме на їхнє ефективне вирішення й максимальне задоволення суспільних потреб у складних швидкозмінних умовах сьогодення і має орієнтуватись державна інформаційна політика, яка формується й реалізується нашою державою як цілісна сукупність ціннісних орієнтирів, напрямів та цілей, управлінських та політичних рішень, відповідних дій, заходів, способів і засобів у межах державно-управлінської системи України. Це завдання є досить багатоаспектним, комплексним і різновекторним та містить значну кількість одиничних елементів, комплексне вивчення яких у підсумку становить загальне бачення означеної проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням, пов'язаним з дослідженням державної інформаційної політики та її складових, присвячено низку наукових публікацій вітчизняних і зарубіжних вчених, у доробку яких акцентовано увагу на її різних аспектах і проявах. У контексті порушеної нами проблеми на увагу заслуговують наукові напрацювання В. Бабіка [6], Т. Гузенко [1], Т. Дейвенпорта, Л. Прусак [8], Н. Джинчарадзе [2], Р. Капурро [7], М. Лоренца [14], Й. Мальхотри [15], Ю. Нестеряка [4], Н. Рахматулліної [5], М. Сидоренка, Т. Дмуховської, І. Завгороднього, К. Сокол [3], Ф. Сталдера [16], Дж. Степпа [17], Дж. Федоровіч, Дж.Л. Гоґан, Е.В. Рей [13], Т. Фініна, А. Джоші, П. Коларі, А. Джави, А. Кале, А. Карандікара [18], у яких висвітлюються питання, більшою чи меншою мірою дотичні до означеної автором проблематики.

Висновки, яких дійшов автор, також ґрунтуються на результатах досліджень, представлених в межах комунікативних науково-практичних заходів, оприлюднених у джерелах [9-12].

Невирішені питання, що є частиною загальної проблеми. Водночас, не зважаючи на тривалий науковий дискурс довкола порушеного питання, доводиться констатувати, що теоретичні й прикладні питання розроблення інноваційного підходу до побудови сучасної державної інформаційної політики у контексті вимог екології інформації, розроблення відповідного інструментарію й методології, реалізації заходів з урахуванням багатофакторної галузевої специфіки та багатоаспектної предметної сфери дослідження у науковій літературі висвітлено до певної міри фрагментарно й неповно. Недостатність уваги до означеної проблематики в контексті нових реформаційних і трансформаційних зрушень в Україні обумовлює необхідність подальших наукових і прикладних досліджень у цьому напрямі; саме з урахуванням цих проявів вона значною мірою актуалізує і підкреслює своєчасність означеної тематики.

Метою статті є дослідження питань, пов'язаних із обґрунтуванням концепту екології інформації як одного з пріоритетів у науковому дискурсі сьогодення та його практичного втілення у процеси формування й реалізації сучасної державної інформаційної політики, доведення важливості й необхідності виокремлення перспективних напрямів упровадження її елементів у нинішню практику державного управління України.

Основний матеріал. Розвиток сучасного суспільства та окремих його елементів і складових характеризується множинністю факторів, що впливають на його еволюцію, а в окремих випадках – докорінну перебудову і трансформацію. За таких умов зростає роль і значення інформаційного чинника, що нині теоретиками й практиками розглядається як засіб, спосіб, інструмент, механізм і результат діяльності людини в усіх сферах її життєдіяльності в сучасному глобалізованому світі. Глобалізаційні процеси значною мірою та з високим ступенем інтенсивності породжують зміни не лише економічного й політичного ландшафту світу, але й впливають на процеси взаємодії, взаємовпливу та взаємозв'язку між націями і культурами, оскільки в загальний процес глобалізації залучені країни світу, що перебувають на різних етапах і стадіях розвитку. Зростаючий потік інформації, її всеосяжність і всебічне проникнення є результатом і наслідком еволюційного розвитку суспільства, науково-технічного прогресу, що, своєю чергою, зумовлює появу нових факторів, які перетворюються на невід'ємні, а подекуди й визначальні складові сучасного життя – інформаційну екологію, інформаційне забруднення і навіть інформаційне здоров'я [3, С. 141], а протягом останніх кількох років у зв'язку з постійним розвитком і удосконаленням сучасної картини світу ці поняття навіть почали застосовуватися по відношенню до соціальних медіа й он-лайн спільнот [18], окремих соціальних утворень та інститутів, у тому числі й освітніх [14; 17]. На сьогодні чітко простежується зростання їхньої ролі в усіх сферах життєдіяльності окремої людини, суспільних груп і суспільства в цілому, ба навіть цілих держав та їхніх об'єднань, міждержавних і наддержавних утворень.

Процеси взаємовпливу, взаємодії та взаємообумовленості факторів, що є визначальними для умов сучасності, сприяють поширенню і проникненню категорій, що вважаються притаманними й специфічними виключно для певних предметних сфер, у інші, часом на перший погляд зовсім нерелевантні й невластиві галузі і сфери суспільного життя, що перебувають поза межами їхнього поширення. Враховуючи сучасні тенденції мінливого глобалізованого світу, прояви екологізації науки, культури, освіти, практичної діяльності стрімко розширюються у відповідь на виклики й загрози, що виникають в ході його подальшого удосконалення й розвитку. Дефініція “екологічний” зміщує акцент у бік гуманності по відношенню до тих предметних сфер, з якими вживається; вона передбачає здійснення заходів зі збереження, забезпечення від нанесення шкоди, скорочення чи повну нейтралізацію ризику настання негативних проявів і явищ з урахуванням сучасного етапу суспільного розвитку. Потреба в екологізації різноманітних предметних сфер з'являється саме

тоді, коли виникають очевидні чи приховані загрози, більшою чи меншою мірою проявляються ризики настання кризових явищ, простежується порушення цілісності певних суспільних утворень чи інститутів або ж в цілому виникають небезпеки щодо їхнього подальшого розвитку на різних організаційно-правових й публічно-управлінських ієрархічних рівнях – починаючи від мікрорівня, продовжуючись на мезорівні й завершуючи макрорівнем у висхідній чи, навпаки, низхідній траєкторіях залежно від інтенсивності, частоти й сили впливу різноманітних внутрішніх і зовнішніх чинників. За таких умов увиразнюється й усвідомлюється необхідність і неунікність застосування екологічного підходу для унаочнення та переосмислення процесів і явищ, що відбуваються у багатоаспектній предметній сфері, пов'язаній з інформацією й комунікацією та дотичними до них галузях.

У науковій розвідці Ю.В. Нестеряк зазначає, що в умовах сучасності одним із основних пріоритетів державної інформаційної політики має стати формування українського національного інформаційного простору, що повинен розглядатися науковцями і практиками як основа національної безпеки суспільства і держави [4, С. 99]. У зв'язку з цим виникає потреба в проектуванні, розробленні та прогнозуванні складових адекватно, релевантно та ефективно функціонуючої державної інформаційної політики, здатної за сучасних умов суспільного розвитку та процесів глобалізації забезпечувати поступальний стійкий розвиток відповідних соціальних груп, соціальних інститутів та їхніх об'єднань.

Нинішній бурхливий розвиток інформаційно-комунікативних та інформаційно-телекомунікаційних технологій, удосконалення й модернізація суб'єкт-об'єктної взаємодії у глобалізованому світі, становлення й інституціоналізація, подальший поетапний розвиток елементів інформаційного суспільства, інформаційної культури й загалом інформаційної політики актуалізували й вивели на поверхню цілу низку викликів, суперечностей і загроз, що, своєю чергою, зумовило появу поняття екології інформації (у літературі також зустрічаються поняття "інформаційної екології", "information ecology"), що має осмислити виникаючі протиріччя, захистити суспільство і людей від шкідливого, іноді навіть руйнівного впливу інформації та пов'язаних з нею чинників.

За таких умов сучасні інформаційні технології й медіа сприяють формуванню інтегрованого середовища (у літературі немає однозначного підходу, тому дефініції тут вживається кілька, зокрема: інформаційного середовища, медіа-середовища, інформаційної сфери, медіа-сфери, інформаційного простору, комунікативного простору, інформаційного поля), в основі якого – потоки інформації, що з плином часу в діяльності індивіда перетворюються на основний спосіб, засіб, інструмент, мету і результати його функціонування. Екологія інформації покликана розтлумачити і конкретизувати властивості цього нового середовища з метою використання його потенціалу, уникнення небезпек і забезпечення позитивного впливу на його подальший розвиток. Процеси ці відбуваються з урахуванням чотирьох взаємопов'язаних і взаємообумовлюючих вимірів, а саме: взаємозалежності (interdependency), видозміни (change), вчасності (time-boundness) й різноманіття (differentiation) [16].

Н.І. Рахматулліна стверджує, що поняття екології інформації є відносно новим, таким, що ще перебуває на стадії свого формування, а діапазон думок, уявлень і підходів, які на сьогодні вживаються у науковому дискурсі щодо інформаційної та еколого-культурної проблематики, на жаль, зумовлює його релятивність. З урахуванням цього доводиться констатувати, що в численних публікаціях з цієї проблематики відсутня чітка, усталена й загальноприйнята дефініція, недостатньо повно розкритий її зміст [5]. До еколого-інформаційних питань у світі вчені вперше почали звертатися у кінці 80-х років [14, С. 54] (згідно з іншими даними – у сімдесятих роках [6, С. 8]), у вітчизняний науковий обіг воно увійшло лише в кінці 90-х років минулого століття.

У літературі, присвяченій проблемам функціонування та розвитку суспільства в умовах

глобальних світових перетворень, кардинальних змін і перебудов у процесах соціального управління, зумовлених технологічними й гуманітарними змінами, зокрема, в поняття «екології інформації» Н.Г.Джинчарадзе вкладає подвійний зміст. Вона зазначає, що, з одного боку, ним вважається боротьба людини за попередження чи вирішення екологічних проблем за допомогою сучасних засобів масової комунікації, найсучасніших електронних технологій, з іншого – формування певного інформаційного середовища, яке допомагає індивіду найкраще зрозуміти навколишній світ, впливає на формування відповідного способу життя, формує так звану «екологічну мову», що є зрозумілою і притаманною всьому суспільству [2, С. 84].

В понятті екології інформації тісно переплітаються, органічно поєднуються й співіснують штучне і природне середовище, що зумовлює поступове перетворення сучасного суспільства із розряду інформаційного на інформаційно-екологічне внаслідок наповнення процесів суспільного розвитку дедалі більшим гуманістичним змістом. Предметом дослідження тут мають виступати засоби, методи, інструменти й закономірності впливу інформації на формування і функціонування людини, суспільства і суспільних груп, держав та їхніх об'єднань, їхню взаємодію, взаємообумовленість і взаємовплив на інформаційному рівні; при цьому важливо враховувати різні аспекти такого впливу – починаючи від реактивної чи проактивної державної інформаційної політики, закінчуючи активною або пасивною діяльністю чи бездіяльністю залежно від конкретних просторово-часових умов, множинності завдань і ймовірних наслідків. Тут мова має йти про тривалі в часі стратегічні пріоритети розвитку інформаційно-телекомунікаційного й медійного середовища, на забезпечення реалізації яких повинні спрямовуватися різного роду технології, притаманні всім сферам життєдіяльності людини – починаючи від освітніх і завершуючи політичними й економічними.

Основним завданням екології інформації є пошук відповіді на запитання про те, яким чином інформацію потрібно обробляти, яким інструментарієм забезпечити відповідну якість і кількість інформації, як протидіяти негативним проявам в інформаційній сфері. Означені проблемні питання становлять предметне поле екології інформації, що прямо чи опосередковано трактується різними вітчизняними й зарубіжними дослідниками по-різному.

Так, зокрема, Т. Дейвенпорт та Л. Прусак пропонують кардинально новий спосіб побудови управління інформацією в межах організації, що має включати такі складові: культуру, поведінку і виробничі процеси, політику і технологію. Ознаками екології інформації, на їхню думку, виступають інтеграція різних типів інформації, розпізнавання еволюційних змін, акцент на спостереженні та його опис, зосередження на людях й інформаційній поведінці. Технологія, що вже використовується організацією та технології, наявні на зовнішньому ринку, здатні сприяти поступовому підвищенню ефективності інформаційного простору. Вони є інструментом надання доступу до інформації, а висококваліфіковані людські ресурси, які працюють всередині організації, повинні складати основу суспільства і такого суспільного порядку [8]. Автори критично ставляться до зосередження уваги виключно на технічних аспектах, адже ключовою метою інформації є інформування людей. Тому саме людина має бути в центрі інформаційного світу, а інформаційна технологія виступає виключно одним із компонентів інформаційного середовища (див. рис. 1).

На підтвердження попередньої тези наводимо результати наукових досліджень Р. Капурро, який стверджує, що проблематика екології інформації є притаманною суспільствам, «насиченим» інформацією, у тому числі при взаємодії з суспільствами, що відчувають брак цього ресурсу, їх глобальної кооперації, розглядаючи при цьому два її взаємозалежних і взаємообумовлюючих аспекти – біотехнологію й інформаційну технологію, де остання відіграє одну із основних ролей у процесі формування не лише комунікативних інструментів, засобів і способів комунікації, але й усіх аспектів життя не тільки окремого індивіда, але й у процесі його взаємодії з суспільством. Мірою екологічної якості інформації, на думку автора, є її соціальний характер, лінгвістичні та

історичний аспекти, причому основним прагматичним поняттям (концептом) екології інформації він вважає поняття інформаційного забруднення [7]. Відтак, основним завданням інформаційної екології є гармонізація відносин між людьми й технологіями, захист і збереження інформації шляхом увиразнення можливостей та обмежень у процесі реалізації різних способів комунікативної взаємодії. Відповідно, результатом екологічного підходу до інформації має стати збереження та примноження її соціальної значущості; у цьому процесі роль держави має бути визначальною, зокрема це має стосуватися питань гарантування окремим індивідам і суспільним групам доступу до інформації, що становить суспільний інтерес, а також встановлення обґрунтованих і адекватних обмежень на такий доступ. Громадянин же має забезпечуватися від централізованого посягання і втручання у його приватність, у тому числі й в аспекті проблематики захисту його персональних даних. При цьому має враховуватися не лише національний, але й міжнародний, іноді й наддержавний контексти прояву екології інформації, її моральна, етична й культурна складові.

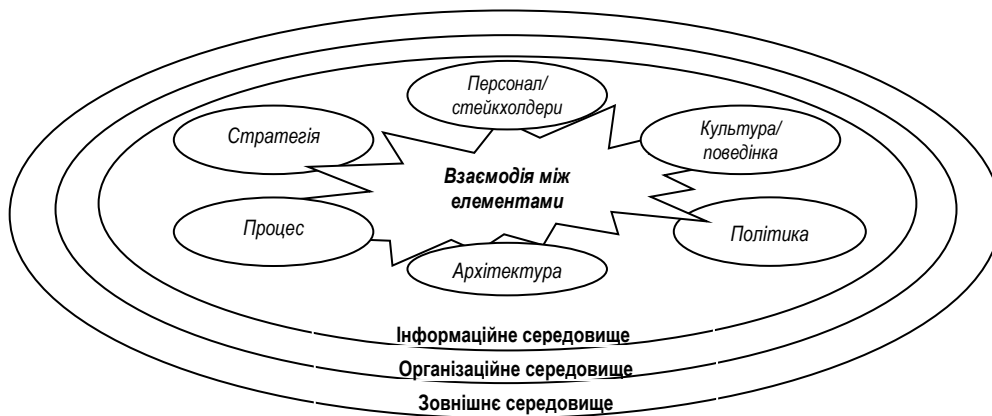

Рисунок 1 – Модель екології інформації за Т.Дейвенпортом та Л.Прусаком (побудовано на основі [8; 13])

Цікавим у розумінні досліджуваної нами тематики є підхід Й.Мальхотри, який поняття екології інформації розглядає як одну з базових складових концепції сучасного організаційного менеджменту (власне, управління знаннями), обґрутовуючи необхідність застосування дефініції «екології знання», що сприяє формуванню й розвитку самоорганізованих знанневих екосистем, де нові ідеї, інформація і знання виникають незалежно від темпоральних чи просторових чинників [15]. Він вважає, що управління знаннями в його традиційному трактуванні перш за все концентрується на інформації загальній, тій, що лежить на поверхні. Натомість екологія знання інтерпретує наявні знання, використовуючи метаінформацію, логічні взаємозв'язки, адаптуючись до мінливого зовнішнього середовища саморегульованих систем.

Як наслідок, у результаті застосування досліджуваного нами феномену екології інформації передбачається створення відносно стабільного й прогнозованого середовища (інформаційного простору), що має стати основою виявлення й однозначної ідентифікації усіх його проявів і властивостей (враховуватися мають як уся множина позитивних, так і негативних чинників).

Тому вважаємо за необхідне підкреслити, що в сучасних реаліях на засоби масової інформації, що були і залишаються потужними ретрансляторами, дієвими та впливовими

інструментами екологічного тренду мислення і діяльності, який перетворився на невід'ємну частину парадигми відповідальності життєдіяльності та виробництва в інформаційному суспільстві, покладається велика моральна відповідальність за форми інтерпретації інформації та її розповсюдження, оскільки недостовірні чи перекручені інформації, подані ними, може стати причиною серйозних кризових ситуацій, дезорієнтувати, залякати, або, навпаки, відвернути увагу людей від нагальних питань, спричинити виникнення соціальної напруженості, позбавити громадян можливості реалізовувати своє конституційне право на участь в управлінні державними справами та ухваленні соціально значущих рішень [1, С. 95-96].

Вважаємо, що проблематиці екології інформації має бути надано статус універсальності, завданням якої має стати скорочення варіантів множинності, упровадження чітких і зрозумілих алгоритмів взаємодії, що покликані мінімізувати чи нейтралізувати явні, приховані або ймовірні фактори, здатні за певних умов зумовити настання негативних проявів і наслідків у відповідній предметній сфері з урахуванням соціально-гуманістичних принципів. Тому у нашому розумінні екологічний чинник має відігравати роль певного каталізатора, що повинен забезпечувати адекватний баланс між універсалізмом та множинністю в умовах процесів глобалізації та інтегрування, оскільки суспільні проблеми і відповідні управлінські рішення завжди виникають у кожній конкретній ситуації, що потребує спеціального вивчення та використання певних інструментів, засобів і методів управління на різних його ієрархічних рівнях – починаючи від місцевого й завершуючи міждержавним, в окремих випадках і наддержавним (див. рис. 2).

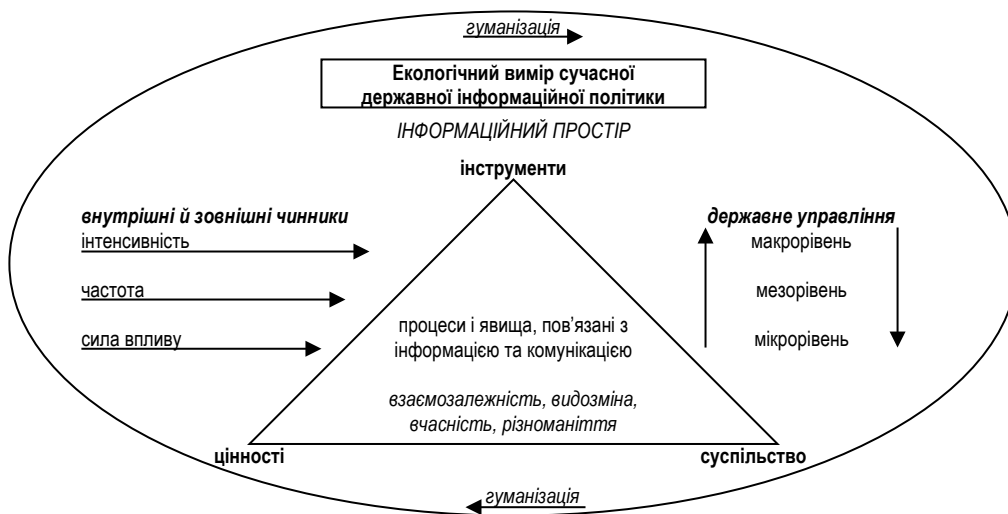

Рисунок 2 – Узагальнена модель екології інформації

Відтак, підсумовуючи викладені нами роздуми, схилиємося до того, що під *екологією інформації* в *узагальненому вигляді* слід розуміти міждисциплінарний підхід до сутності, особливостей, принципів й закономірностей впливу різномірної інформації на формування, розвиток, функціонування й вдосконалення соціальних систем (включаючи людину, людські спільноти і людство в цілому) та соціальних інститутів в умовах становлення й розвитку інформаційного суспільства, яке в останні роки набуває ознак цифрового, трансформуючи й перебудовуючи усі суспільні процеси шляхом їх переведення в іншу, віртуальну площину.

Висновки. Проблема подальшого розвитку нашої держави є комплексним, багатofакторним і

складно структурованим завданням, яке потребує інноваційного підходу до формування й реалізації публічної політики за всіма напрямками, галузями і сферами, що здатна адекватно реагувати на виклики та забезпечувати виконання вимог, що постають перед Україною в умовах глобалізованого світу. З урахуванням цього особливо актуальним виявляється налагодження постійної й ефективної взаємодії органів державного управління та їх посадових осіб, що відбувається на інформаційному рівні, побудова якого має відповідати меті, завданням й результатам їхньої діяльності. У випадку відсутності відповідної інформації стають неможливим ідентифікація мети і цілей управління, правильне оцінювання й виокремлення проблемних питань, моделювання певних ситуацій, ухвалення відповідних управлінських рішень й контроль за їх виконанням. Означені проблеми покликаний розв'язати новий, інноваційний аспект сучасної державної інформаційної політики – екологія інформації, у поняття якої закладено міждисциплінарний підхід до побудови взаємин між суб'єктами й об'єктами управління в умовах трансформаційних змін і якісних перетворень системи державного управління в Україні, зміст якого полягає у ґрунтовному дослідженні сутності, особливостей, принципів й закономірностей впливу різномірної інформації на формування, розвиток, функціонування й вдосконалення соціальних систем та соціальних інститутів в умовах становлення й розвитку інформаційного суспільства.

Запропонований інноваційний підхід, на нашу думку, кореспондує з базовими положеннями та ідеями, закладеними в концепцію екологічного менеджменту й маркетингу, згідно з якими необхідною умовою функціонування й подальшого розвитку будь-яких соціальних систем є встановлення паритету між їхніми економічними інтересами, соціальними потребами суспільства і вимогами мінливого зовнішнього середовища. Це, власне, передбачає їх відкритість, налагодження ефективного зворотного зв'язку між об'єктами й суб'єктами управління, що реалізується на різних ієрархічних рівнях в межах державно-управлінської вертикалі. Саме врахування екологічного чинника у діяльності соціальних систем з подальшим агрегуванням принципів екологічного маркетингу й менеджменту в комплексну й багатоаспектну технологію дає можливість вирішити соціально-етичні протиріччя, перетворюючи соціально-екологічні інтереси соціуму на одну з базових засад функціонування будь-яких соціальних утворень.

Перспективою подальших досліджень можуть стати науково-теоретичні й науково-прикладні дослідження й розробки, зміст яких виявлятиметься в аспекті реалізації інноваційного підходу щодо інтерпретації екології інформації в інформаційній політиці, реалізованій урядом України, оцінювання її впливу на подальшу еволюцію цієї сфери та наслідків її застосування в сучасних трансформаційних та модернізаційних умовах суспільного розвитку.

1. Гузенко Т. Екологія як безперечний тренд інформаційного суспільства / Т. Гузенко // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2011. – № 45. – С. 95-102.
2. Джинчарадзе Н. Інформаційна культура : монографія / Н. Джинчарадзе. – К. : Українські пропілеї, 1999. – 148 с.
3. Інформаційна екологія: проблеми та перспективи / М.О. Сидоренко, Т.М. Дмуховська, І.В. Завгородній, К.М. Сокол // Медицина сьогодні і завтра. – 2014. – № 4 (65). – С. 141-143.
4. Нестеряк Ю.В. Визначення та узагальнення пріоритетів державної політики України в інформаційній сфері / Ю.В. Нестеряк // Публічне управління та митне адміністрування. – 2015. – № 2 (13). – С. 98-103.
5. Рахматуллина Н.И. Информационная экология: подходы к определению понятия [Електронний ресурс] / Н.И. Рахматуллина. – Режим доступу : http://sociosphera.com/publication/conference/2014/230/informacionnaya_ekologiya_podhody_k_opredeleniyu_ponyatiya/.
6. Babik W. Ekologia informacji / W. Babik. – Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2014. – 202 p.
7. Capurro R. Towards an information ecology / R. Capurro // Information Quality : Proceedings of the International seminar (Copenhagen, 23–25 Aug. 1989) / Royal School of Librarianship ; ed. I. Wormell. – London : Taylor Graham, 1990. – P. 122-139.
8. Davenport T.H. Information Ecology: Mastering the Information and Knowledge Environment / T.H. Davenport, L. Prusak. – New York : Oxford University Press, 1997. – 229 p.
9. Ekologia informacji a kultura informacyjna społeczeństwa : monografia naukowa / pod redakcją B. Taraszkiewicz ; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich – Zarząd Oddziału, Biblioteka Uczelniana Akademii Pomorskiej, Pedagogiczna Biblioteka

Розділ 4 Проблеми управління інноваційним розвитком

Wojewódzka w Słupsku. – Słupsk, 2016. – 253 p.

10. Ekologia informacji jako wyzwanie dla edukacji i bibliotekarstwa XXI wieku : monografia naukowa / pod redakcją Beata Taraszkiewicz. – Słupsk, 2015. – 187 p.

11. Ekologia informacji w e-społeczeństwie : monografia naukowa / pod redakcją Beata Taraszkiewicz. – Słupsk, 2014.

12. Ekologia informacji w regionalnym środowisku edukacyjnym : monografia naukowa / pod redakcją Beata Taraszkiewicz. – Słupsk, 2013.

13. Fedorowicz J. Interorganizational Ecology and Information Visibility / Jane Fedorowicz, Janis L. Gogan, Amy W. Ray // Americas Conference on Information Systems (AMCIS) 2003 : Proceedings, 2003. – P. 2775-2783.

14. Lorenz M. Information Ecology of a University Department / M. Lorenz // Information Ecology and Libraries : Proceedings of the International Conference / Red. J. Steinerová. – Bratislava, 2011. – P. 53-65.

15. Malhotra Y. Information Ecology and Knowledge Management: Toward Knowledge Ecology for Hyperturbulent Organizational Environments / Y. Malhotra // Encyclopedia of Life Support Systems (EOLSS) / D. L. Kiel (ed.). – Oxford : Eolss Publishers, 2002.

16. Stalder F. Information Ecology [Електронний ресурс] / F. Stalder ; McLuhan Program in Culture and Technology, 1997. – Режим доступу : <http://felix.openflows.com/html/infococo.html>.

17. Stepp J. R. Prospectus for Information Ecology / J. R. Stepp // Georgia Journal of Ecological Anthropology. – 1999. – Vol. 3. – P. 39-73.

18. The Information Ecology of Social Media and Online Communities / T. Finin, A. Joshi, P. Kolari [et al.] // AI Magazine. – 2008. – Fall. – P. 77-92.

1. Huzenko, T. (2011). Ekologhiia yak bezperechnyi trend informatsiinoho suspilstva [Ecology as doubtless trend of information society]. *Humanitarnyi visnyk ZDIA – Humanitarian herald of ZSEA*, 45, 95–102 [in Ukrainian].

2. Dzhynchharadze, N. (1999). *Informatsiina kultura [Information culture]*. Kyiv: Ukrainski propilei [in Ukrainian].

3. Sydorenko, M. O., Dmukhovska, T. M., Zavorodnii, I. V. & Sokol, K. M. (2014). Informatsiina ekolohiia: problemy ta perspektyvy [Information ecology: problems and prospects]. *Medytsyna sohodni i zavtra – Medicine today and tomorrow*, 4 (65), 141–143 [in Ukrainian].

4. Nesteriak, Yu. V. (2015). Vyznachennia ta uzahalnennia priorytetiv derzhavnoi polityky Ukrainy v informatsiinii sferi [Determination and summarizing of Ukrainian public policy's priorities in the information sphere]. *Publichne upravlinnia ta mytne administruvannia – Public management and custom administration*, 2 (13), 98–103 [in Ukrainian].

5. Rakhmatullina, N. I. (2014). Informatsionnaia ekologiia: podkhody k opredeleniiu poniatii [Information ecology: approaches to definition of the notion]. Retrieved from http://socio.sphera.com/publication/conference/2014/230/informacionnaya_ekologiya_podhody_k_opredeleniyu_ponyatiya/ [in Russian].

6. Babik, W. (2014). *Ekologia informacji [Information ecology]*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego [in Polish].

7. Capurro, R. (1990). Towards an information ecology. Proceedings of the International seminar "Information Quality". I. Wormell (ed.). (pp. 122–139). London: Taylor Graham.

8. Davenport, T. H. & Prusak, L. (1997) *Information Ecology: Mastering the Information and Knowledge Environment*. New York: Oxford University Press.

9. Taraszkiewicz, B. (red.) (2016). *Ekologia informacji a kultura informacyjna społeczeństwa [Information ecology and information culture of society]*. Słupsk [in Polish].

10. Taraszkiewicz, B. (red.) (2015). *Ekologia informacji jako wyzwanie dla edukacji i bibliotekarstwa XXI wieku [Information ecology as a challenge for 21st century for education and librarianship]*. Słupsk [in Polish].

11. Taraszkiewicz, B. (red.) (2014). *Ekologia informacji w e-społeczeństwie [Information ecology in n e-society]*. Słupsk [in Polish].

12. Taraszkiewicz, B. (red.) (2013). *Ekologia informacji w regionalnym środowisku edukacyjnym [Information ecology in the regional educational environment]*. Słupsk [in Polish].

13. Fedorowicz, J., Gogan, J. L. & Ray, A. W. (2003). Interorganizational Ecology and Information Visibility. Proceedings of Americas Conference on Information Systems (AMCIS) 2003. (p. 2775-2783).

14. Lorenz, M. (2011). Information Ecology of a University Department. Proceedings of the International Conference "Information Ecology and Libraries". J. Steinerová (red.). (pp. 53-65). Bratislava.

15. Malhotra, Y. (2002). Information Ecology and Knowledge Management: Toward Knowledge Ecology for Hyperturbulent Organizational Environments. *Encyclopedia of Life Support Systems (EOLSS)*. D. L. Kiel (ed.). Oxford: Eolss Publishers.

16. Stalder, F. (1997). Information Ecology. Retrieved from <http://felix.openflows.com/html/infococo.html>.

17. Stepp, J. R. (1999). Prospectus for Information Ecology. *Georgia Journal of Ecological Anthropology*, Vol. 3, 39-73.

18. Finin, T., Joshi, A., Kolari, P., Java, A., Kale, A. & Karandikar, A. (2008). The Information Ecology of Social Media and Online Communities. *AI Magazine*, Fall, 77-92.

A.S. Твердохліб, канд. наук с гос. упр., доцент кафедры информационной политики и цифровых технологий, Национальная академия государственного управления при Президенте Украины (г. Киев, Украина)

Екологія інформації як один із пріоритетів сучасної державної інформаційної політики

Стаття посвячена дослідженню поняття екології інформації як одного із пріоритетів державної

інформаційної політики, котора на сьогодні являється складно структурованим і багато аспектним напрямком публічної політики України. На основі проведеного дослідження сформуовано загальне бачення цього феномена як міждисциплінарного підходу к специфіке впливу інформації на соціальні системи і соціальні інститути в сучасних умовах розвитку общества. Автором доведена важливість і актуальність впровадження відповідних заходів, а також відзначено недостатність нароботок в цьому напрямку в українському науковому дискусі. Охарактеризовано підходи зарубіжних дослідників к розумінню і трактуванню цього явища, а також вказано перспективні напрями впровадження елементів екології інформації в сучасну практику державного управління України.

Ключеві слова: інформація, державна інформаційна політика, державне управління інформаційною сферою, публічна політика, екологія інформації, інформаційне общество.

O.S. Tverdokhlib, Candidate of Sciences in Public Administration, Associate Professor of the Information Policy and Digital Technologies Department, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine (Kiev, Ukraine)

Information ecology as one of priorities in the modern state information policy

The aim of the article is research of matters concerning substantiation of information ecology's concept as one of the priorities in contemporary scientific discourse and its applied usage in processes of forming and realization of the modern state information policy, argumentation of importance and necessity of prospective directions regarding its elements implementation's accentuation in modern practice of Ukrainian public administration.

The results of the analysis. Nowadays state information policy is a complicatedly structured and multifold direction of the Ukrainian public policy. Necessity and urgency of appropriate measures' implementation are substantiated by the author, as well as insufficiency of proceedings and papers concerning problem of information ecology in native scientific discourse are pointed out. The approaches of foreign researchers regarding understanding and interpretation of this phenomenon are described here.

Conclusions and directions of further researches. The problem of further development of our state is a comprehensive, multiple-factored and complicatedly structured objective which demands an innovative approach to forming and realization of the public policy in all directions, branches and fields that is able to respond appropriate to the challenges and provide requirements' accomplishment faced towards Ukraine under modern transformed and reformatory conditions of globalized world. Taking into consideration the above mentioned, particularly actual reveals establishment of constant and effective interaction of public authorities as well as public officials which occurs on information level, whose construction should correspond to the aim, objectives and results of their activities. In case of lack of appropriate information identification of administrative aim and goals becomes impossible as well as correct evaluation and setting a stress on problem issues, modeling of certain situations, making of corresponding administrative decisions, control of their fulfillment etc. The mentioned problems has to release a new, innovative aspect of the modern state information policy – information ecology, which notion incorporates an interdisciplinary approach to construction of correlation between administrative subjects and objects under conditions of transformation changes and qualitative conversions of the public-administrative system in Ukraine.

Processes of interference, interaction and reciprocal stipulation of the factors, which are determinative for modern conditions, contribute to enlargement and penetration of categories, specific for certain objective fields, in other fields and spheres of social life, which meanwhile at first sight are totally unusual for them. That's why the processes of scientific, cultural, educational etc. ecologization have a rash development according to challenges and threats of the modern world, its further improvement and evolution. Definition "ecological" shifts the accent towards humanity regarding objective fields, used in conjunction with it. It foresees implementation of arrangements concerning preservation, guarding against damaging, reduction or full neutralization of negative occurrences' risks taking into consideration modern stage of social development. Under such conditions the necessity and urgency of ecological approach become more significant and expressive due to conceive all processes and events, which occur in objective fields of information, communication and other connected spheres.

We consider that information ecology's problems must be widely adopted and get the status of universality whose task should be plurality variants' reduction, implementation of exact and understandable cooperation algorithms which can minimize or neutralize obvious, latent or probable factors that under certain conditions are able to predetermine beginning of negative manifestations and consequences in corresponding subject spheres taking into consideration socially-humanistic principles. That's why we consider that ecological factor has to play a vital part as a catalyst that is called to provide adequate balance between universality and plurality under conditions of globalization and integrity processes, because social problems and corresponding administrative decisions always appear in every concrete situation that demand special study and usage of appropriate instruments, tools and methods on its different hierarchic levels – from the local till the intergovernmental, and in separate cases even supragovernmental one.

Prospects of further scientific studies concerning this matter may be scientifically-theoretical as well as scientifically-practical researches and elaborations whose content will reveal an applied aspect of innovative approach realization concerning interpretation of information ecology in information policy, realized by the Ukrainian government, its influence's evaluation within further evolution of this sphere and consequences of its usage under modern conditions of social development.

Keywords: information, state information policy, public administration in the information sphere, public policy, information ecology, information society.

Отримано 29.05.2017 р.